

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בכורות דף נא.

האם אפשר לפדות את בנו בעבדים שטרות וקרקעות?

לתנא דמתניתין ¹	בשטרות	בעבדים וקרקעות
לרבי ²	אין פודים	אין פודים
	אין פודים	פודים

דברים דלהלן האם כשרים לרציעה?

לר' יוסי בר' יהודה ³	כלי מתכת: מרצע, מחט מקדח מכתב	כלי עץ: הסול והסירא (קוץ)
לרבי ⁴	רוצעים בהם	רוצעים בהם
	רוצעים בהם	אין רוצעים בהם

בכורות דף נא:

כתב לכהן שהוא חייב לו חמשה סלעים - חייב ליתן לו, האם בנו פדוי בזה?

לתנא דמתניתין	כשלא נתן עדיין	כשנתן
לרבי ⁵ / ראב"ש סתימתא	אין בנו פדוי אפי' מדרבנן - דאין פודים בשטרות	מדאורייתא: בנו פדוי מדרבנן: אינו פדוי ⁵
		בנו פדוי אפי' מדרבנן ⁶

¹ ס"ל לדרוש את הפסוק "ופדוייו מבן חודש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים, בכלל ופרט וכלל, דפדוייו הוא ריבוי בכל דבר, בערכך כסף מיעט רק בכסף, ותפדה חזר וכלל, כל ופרט כלל אין אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון, אף כל דבר המטלטל וגופו ממון, יצאו קרקעות שאינם מטלטלין - וה"ה עבדים שהוקשו לקרקעות, ויצאו שטרות שאין גופן ממון.

² דריש לקרא הנ"ל בריבו מיעוט וריבוי, ואין ממעטים אלא דבר אחד, ומכל השלשה מסתבר הכי למעט שטרות שאין גופם שוה כלום.

³ מבואר בגמ' דדריש את הקרא (שמות כא: ו) "ולקחת את המרצע ונתתה באזנו ובדלת" - בדרך של ריבוי ומיעוט וריבוי, וה"פ: תיבת "ולקחת" משמע שבא לרבות כל דבר, ותיבת "מרצע" מיעט, ותיבות "באזנו ובדלת" חזר וריבה כל דבר, דהיינו כל דבר שראוי לרצוע את אזנו עד הדלת. והכלל הוא שבריבוי ומיעוט וריבוי מרבים את הכל בין כלי מתכות ובין מרצע מעץ, ומעטים דבר אחד - דהיינו סם, שלא יתן על אוזנו סם חריף שינקוב את אוזנו.

⁴ דריש את הקרא הנ"ל בכלל ופרט וכלל ואין אתה דן אלא כעין הפרט מה מרצע של מתכת אף כל של מתכת. וגם ריבה את המרצע הגדול, [וביאר התוס' הרא"ש (בקיודשין כא:)] שהריבוי הוא דאף שמחמת גודלו אינו נוקב אלא הוא חותך בכל אופן מותר לרצוע בו].

⁵ הכי אמר עולא דבר תורה בנו פדוי לכשיתן את הכסף לכהן, ומאי טעמא אמרו רבנן שאין בנו פדוי, משום גזירה שמא יאמרו שפודין בשטר. וכן אמר רב ששת שמדאורייתא בנו פדוי לכשיתן.

⁶ ואמר רב נחמן לתנא שתני קמי שבנו פדוי כשיתן אפי' מדרבנן, שברייתא זו חולקת על משנתנו, והיא כדעת ר' יוסי בר' יהודה סתימתאה או כדעת ר' אלעזר בר"ש סתימתאה, אבל חכמים סוברים שאין בנו פדוי אפי' לכשיתן משום שגוזרים שמא יבואו לפדות בשטרות בלא ליתן.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

2

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בכורות דף נא:

היה הכהן נוהג להחזיר אח"כ את מעות הפדיון, האם הבן היה פדוי?

ללא	כשלא היה האב מחזר אחר הכהן	כשהיה האב מחזר אחר הכהן
ל"ק ברש"י	בנו פדוי	אם יחזיר הכהן אין בנו פדוי למפרע ¹
ל"ב ברש"י	בנו פדוי	אין בנו פדוי

כיצד נלמדים דיני משנתנו לפי איך שביאר רב פפא?

ל"ק ברש"י	הרישא: מת הבן אחר ל' יום אע"פ שלא נתן האב עדיין יתן	הסיפא: המפריש פדיון בנו ואבד חייב באחריותו
ל"ק ברש"י	גז"ש "ערך" "ערך" מערכין ²	דכתיב "כל פטר רחם..."
ל"ב ברש"י	גז"ש "ריקס" "ריקס" מעולת ראייה ⁴	יהיה לך - אך פדה תפדה ³

¹ כן פירש"י בלשון הראשון, ומבואר שאם לא יחזיר כן יהיה פדוי. וכן פירש הרמב"ם (פ"א ה"ח). וע' באחרונים.

² כמו שגבי ערכין אם אמר "ערך פלוני עלי" ומת אותו פלוני, חייב מדכתיב "יעריכנו" - אפי' מת. כך לענין פדיון.

³ ודרשין כשהיה לך - דהיינו לאהרן כסף הפדיון של הבכור, דהיינו שינתן לידך, אז יהיה הבן פדוי, ולא סגי בהפרשה בעלמא.

⁴ כמו גבי עולת ראייה יורשין חייבין, דהרי תנינן גבי עולת חובה שהאשה שהביאה (הפרישה) חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה, הכי נמי גבי פדיון יורשין חייבין אם מת האב, וה"ה אם מת הבן שחייבים.